

HÖGSTA DOMSTOLENS BESLUT

meddelat i Stockholm den 10 juli 2020

Mål nr

Ö 4643-19

PARTER

Klagande

Recotech AB, 556557-6393

Kungsörsvägen 60

732 47 Arboga

Ombud: Advokaterna SB och EL

Motpart

Löwener Vacuumservice AB, 556166-0274

Vretensborgsvägen 8

126 30 Hägersten

Ombud: Advokat J-VP och juristen JM

SAKEN

Edition

Dok.Id 183410

HÖGSTA DOMSTOLEN	Postadress	Telefon 08-561 666 00	Expeditionstid
Riddarhustorget 8	Box 2066	Telefax -	08:45–12:00
	103 12 Stockholm	E-post:	13:15–15:00
		hogsta.domstolen@dom.se	
		www.hogstodomstolen.se	

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Svea hovrätts beslut 2019-08-01 i mål Ö 2489-19

HÖGSTA DOMSTOLENS AVGÖRANDE

Högsta domstolen förklarar att Recotech AB innehar den aktuella handlingen i den mening som avses i 38 kap. 2 § rättegångsbalken.

Högsta domstolen meddelar inte prövningstillstånd i målet i övrigt. Hovrättens avgörande står därmed fast.

Löwener Vacuumservice AB:s yrkande om ersättning för rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten avvisas.

Recotech AB ska ersätta Löwener Vacuumservice AB för rättegångskostnad i Högsta domstolen med 47 125 kr avseende ombudsarvode jämte ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för detta beslut.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN M.M.

Recotech AB har yrkat att Löwener Vacuumservice AB:s editionsyrkande ska avslås.

Löwener Vacuumservice AB har motsatt sig att hovrättens beslut ändras och yrkat ersättning för rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten.

Recotech AB har yrkat att Löwener Vacuumservice AB:s begäran om ersättning för rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten ska avvisas.

Parterna har yrkat ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen.

Högsta domstolen har meddelat prövningstillstånd i frågan om Recotech AB innehar den aktuella handlingen i den mening som avses i 38 kap. 2 § rättegångsbalken. Frågan om prövningstillstånd rörande målet i övrigt har förklarats vilande.

SKÄL

Vad målet gäller i Högsta domstolen

1. Enligt huvudregeln är den som innehar en skriftlig handling som kan antas ha betydelse som bevis skyldig att förete den (38 kap. 2 § första stycket rättegångsbalken). Skyldigheten kan gälla såväl fysiska handlingar som elektroniskt lagrade uppgifter (se "Loggfilerna" NJA 1998 s. 829 och "SIE4-filerna" Högsta domstolens beslut den 2 april 2020 i mål Ö 2232-19 p. 13).
2. Målet i Högsta domstolen gäller frågan om innebörden av kravet att handlingen ska innehas av den som ett editionsyrkande riktas mot.

Bakgrund

3. Mellan Löwener och Recotech pågår vid Västmanlands tingsrätt en tvist om en fordran på betalning för leverans av utrustning till Recotech. Utrustningen skulle ingå i en leverans från Recotech till Saab AB.
4. Löwener yrkade att tingsrätten skulle förelägga Recotech att förete en handling som Recotech hade uppvisat vid en muntlig förberedelse i målet. Handlingen innehöll anteckningar från ett möte mellan Recotech och Saab. Recotech bestred yrkandet och invände bl.a. att bolaget inte var innehavare av handlingen. Tingsrätten beslutade om edition. Hovrätten har fastställt tingsrättens beslut.
5. Recotech har bekräftat att bolaget har en kopia av mötesanteckningarna i sin besittning, men anfört att bolaget varken äger eller har rätt att bestämma över handlingen. Bolaget kan därmed inte heller betraktas som innehavare av

den. Som stöd för sin inställning har bolaget i huvudsak åberopat att mötesanteckningarna har upprättats av Saab, att Saab innehar äganderätten till dem samt att Recotech på avtalsrättslig grund har ålagts yppandeförbud rörande innehållet.

Rättsliga utgångspunkter

6. Editionsplikten är avgränsad till skriftliga handlingar som kan antas ha betydelse som bevis. Ytterst handlar det om att säkerställa att den enskilde ska kunna komma till sin rätt genom att få kunskap om sakförhållanden som uttryckts i skrift (språkliga tecken, siffror) i en handling när det finns ett befogat bevisintresse. (Jfr ”Revisorsutlåtandet” NJA 2011 s. 241 p. 6.)

7. Med ett skriftligt bevis avses skriftens innebörd, dvs. det intellektuella innehållet (se Per Olof Ekelöf m.fl., Rättegång IV, 7 uppl. 2009, s. 256). (Jfr bevismedlet syn i 39 kap. rättegångsbalken, där det är själva föremålet som avses.)

8. Till grund för utformningen av editionsplikten ligger uppfattningen att den i princip bör ha samma omfattning som skyldigheten för en part eller ett vittne att lämna muntliga uppgifter om handlingens innehåll. Att göra plikten mer begränsad har inte ansetts meningsfullt, då handlingens innehavare ändå under förhör skulle vara skyldig att uttala sig om innehållet. En mer vidsträckt plikt har å andra sidan ansetts stå i strid med de intressen som ligger till grund för parts eller vittnes tystnadsplikt eller rätt att vägra uttala sig. (Se NJA II 1943 s. 498.)

9. Undantagen från huvudregeln om editionsplikt överensstämmer i huvudsak med undantagen för vittnesplikten i 36 kap. rättegångsbalken (se 38 kap. 2 §). Skyldigheten att tillhandahålla skriftlig handling för syn regleras på motsvarande sätt (se 39 kap. 5 § första stycket).

Innehav av en skriftlig handling i bestämmelsens mening

10. Ordalydelsen av 38 kap. 2 § första stycket talar för att det är den som faktiskt innehar, eller i allmän mening har besittning till, en handling som ska anses inneha denna. Att någon innehar en handling förutsätter då inte mer än att personen på ett fysiskt eller jämförbart sätt har tillgång till den. Har någon på ett jämförbart sätt tillgång till elektroniska handlingar eller uppgifter får det normalt ses som ett innehav i bestämmelsens mening (se ”Loggfilerna” och ”SIE4-filerna”).

11. Den som faktiskt har en handling kan normalt antas ha möjlighet att fullgöra en skyldighet att förete handlingen. Det överensstämmer även med tanken att den som innehar handlingen i stället skulle kunna höras om innehållet i den. I de fall det är en juridisk person som har handlingen i sin besittning är det naturligt att editionsyrkandet riktas mot denna, låt vara att ett vittnesförhör om innehållet hade behövt hållas med en anställd eller annan befattningshavare.

12. Editionsplikten utgör en processuell skyldighet för den som innehar en handling som kan ha betydelse som bevis och denna plikt kan principiellt sett inte begränsas av andras rättigheter till handlingen eller av åtaganden beträffande handlingen som innehavaren har gjort i förhållande till andra. En invändning från editionsvaranden om att någon annan har äganderätt eller annan rätt till en handling som är föremål för ett editionsyrkande kan således som regel inte utgöra hinder mot edition, så länge den innehas av editionsvaranden. Inte heller påverkar det förhållandet att informationen är konfidentiell, av privat natur eller liknande huruvida handlingen innehas i bestämmelsens mening. Omständigheter av detta slag kan i stället få betydelse för frågan om något av lagens undantag från editionsplikten gör sig gällande. (Se Peter Westberg, *Anskaffning av bevisning i dispositiva tvistemål*, 2010, s. 680 f., jfr även NJA 1981 s. 791 och NJA 1992 s. 307.)

Bedömningen i detta fall

13. Det är ostridigt att Recotech faktiskt har den handling som editionsyrkandet avser. Att Recotechs rätt att bestämma över handlingen eller att yppa innehållet i den har begränsats i avtal mellan bolaget och Saab hindrar inte att Recotech ska anses inneha handlingen i den mening som avses i 38 kap. 2 § rättegångsbalken.

Övriga frågor

14. Det saknas skäl att meddela provningstillstånd rörande målet i övrigt.

15. I målet ska ersättning för rättegångskostnader i Högsta domstolen bestämmas (18 kap. 15 § andra stycket rättegångsbalken). Med hänsyn till utgången har Löwener rätt till ersättning för sin rättegångskostnad.

16. Löweners först i Högsta domstolen framställda yrkande om ersättning för rättegångskostnader i tingsrätten och hovrätten, kan emellertid inte prövas i Högsta domstolens mål.

17. Av den i Högsta domstolen yrkade ersättningen om sammanlagt 96 250 kr är 47 125 kr hänförligt till målet i Högsta domstolen. Ersättningen ska bestämmas till detta belopp.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Anders Eka, Kerstin Calissendorff (referent), Dag Mattsson, Malin Bonthron och Eric M. Runesson
Föredragande justitiesekreterare: Jimmy Mikaelsson